

OBSAH

PODĚKOVÁNÍ NA MÍSTO PŘEDMLUVY -----	11
ÚVOD -----	13
1. SMYSL A VÝZNAM, KULTURA A TRANSCENDENCE -----	19
Úvodem -----	19
Symboly v rámci kultury jakožto sémiotického systému -----	20
Jazyk a mluva, kultura a transcendence -----	25
Závěrem: filozofie dějin a historicko-vědní teorie -----	31
2. KULTURA - PAMĚŤ - ZKUŠENOST -----	33
Úvodem -----	33
Kultura a „kulturní paměť“ -----	34
Problémy k diskusi -----	40
Paměť a narativita -----	44
Zkušenost, paměť a kultura -----	47
Závěrem -----	52
3. TEORIE JAKO KONSTITUTIVNÍ RYS VĚDECKOSTI A JEJICH MÍSTO V ČESKÉM DĚJEPISECTVÍ -----	53
Úvodem -----	53
Teorie v historických vědách -----	54
Místo teorií v produkci českého dějepisectví uplynulého desetiletí -----	56
Teorie historických věd, filozofie historie -----	56
Teorie v historicko-vědních studiích -----	60
Teoretické myšlení v českém „dějepisném prostředí“ -----	62
4. TEORIE A NARACE (TYPY A ZÁPLETKY) - PŘÍKRÉ PROTIKLADY, NEBO PROSTUPUJÍCÍ SE KATEGORIE? --	66
Úvodem -----	66
Zápletka a typ, narace a teorie -----	67
Reference a reprezentace -----	69
Různá pojetí reprezentace -----	71
Černé nebo hravé kočky? -----	73
Historické pojmy -----	74
Jde historické vědě opravdu o „minulost“? -----	79
„Renesance“ a „renesanční“ -----	81
Druhhohory a renesance -----	82
Narativistická kritika dějepisectví a rozhraní mezi historiografií a (přírodní) vědou a mezi dějepisnou konstrukcí a literární fikcí -----	83
Závěrem -----	90

5. OBRAZ, POJEM, VYPRÁVĚNÍ. PŘÍSPĚVEK ZDENKA VAŠÍČKA K TEORII HISTORICKÝCH VĚD -----	91
Úvodem -----	91
Dějepisectví a tzv. postmoderní kritika -----	92
Historické pojmy -----	93
Obraz a vyprávění -----	98
Teorie a narace -----	103
Archeologizace historie -----	107
Závěrem -----	110
6. ETIKA A VÝVOJ - OTÁZKA HISTORIZACE (KŘESŤANSKÉ) ETIKY A IDEÁLU HUMANITNÍHO V ČESKÉM EVANGELICKÉM INTELEKTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ -----	111
Úvodem -----	111
Osvícenský racionalismus: evangelijní mravouka je přiměřená lidské přirozenosti -----	113
(Post)osvícenský racionalismus ve spojení s přírodovědným evolučním myšlením a historismem -----	117
Věra v Ježíše Krista jako vykupitele proti rozumu a pokroku -----	122
Humanita a pokrok lidský, nebo království boží - autonomie, nebo heteronomie lidské vůle - vývoj, nebo naddějinné etické hodnoty? -----	123
Závěrem -----	135
7. BŮH, NEBO VÝVOJ? NĚKOLIK POZNÁMEK K HISTORISMU V ÚVAHÁCH EVANGELICKÝCH MYSLITELŮ NA POČÁTKU 20. STOLETÍ -----	137
Úvodem -----	137
Lidské duše coby řečiště dějinného procesu ducha, nebo záchrana křesťanských hodnot jejich historizací? -----	138
Troeltsch a Žilka -----	142
Závěrem -----	150
8. STUD, POLARITNÍ GENDERY NA MÍSTO PLURALITNÍCH A MOŽNÉ ROZŠÍŘENÍ DOTAZNÍKU HISTORICKO-DEMOGRAFICKÝCH BĀDÁNÍ (MOŽNÉ PRŮNIKY HISTORICKÉ DEMOGRAFIE A KULTURNÍCH DĚJIN) -----	152
Úvodem -----	152
Vybrané prvky Eliasovy teorie civilizačního procesu -----	153
Povaha a proměny genderového diskurzu v českojazyčné literatuře 16.-18. století -----	155
Otázky pro historickou demografii -----	166
Závěrem -----	168

ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ A ÚVAHY -----	170
Co mohou znamenat biologické a evolučně antropologické teorie (vývoje) kultury pro historické vědy? -----	170
Nominalismus jako ochrana proti reifikaci a ideologizaci -----	176
Věda versus (hermeneutická) interpretace? -----	180
Závěr -----	183
POZNÁMKY -----	185
SEZNAM LITERATURY -----	252
SUMMARY -----	266
JMENNÝ REJSTŘÍK -----	269